

REDACȚIA
 nr. 20, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL
 Pentru Austro-Ungaria:
 un an 20 cor.
 1/2 an 10 .
 1/4 an 5 .
 1 luna 2 .
 rii de Duminică pe un
 4 coroane.

ntu România și străină-
 tate pe an 40 franci.

manuscrise nu se înapoiată.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
 Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:
 de un șir armonioz: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentole, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancațe nu se primesc

Patriotismul Sașilor.

De când au intrat Sașii „verzi” în țară, proza maghiară este cumpănită de larmă împotriva „unețirilor” și „trădărilor” Sașilor din Ardeal. Guvernul s-a sărit și el la mijloc, găsim prilej rielnic pentru a câștiga merite *epetitoare*. Ce poate fi adică mai laudabil pentru un guvern, decât să *desascheze* și să întemnițeze pe „trădătorii de patrie”.

Și așa ne pomănim cu o serie de procese în contra Sașilor, cu osânde grele și exilări chiar.

Acum, în sărbători, îl vezurăm apoi și pe contele Apponyi dăscăluțându-l și el pe Sași. Nobilul conte pare să și-a ales specialitatea de a-i dăscăli pe Germanii din statul ungar. Astă-toamnă colindă adică pe la Șvabii în Banat; puțin după aceea scrie epistola pentru lamurirea primejdiei germane din *apusul țării*; se duse apoi să presideze adunarea generală dela Pojon a Kulturgyletului. Numai de Sași nu se interesase. Prin epistola din „*Brassói Hirlap*” se rosti, în cele din urmă, și asupra „unețirilor” Sașilor din Ardeal. Pe cel „verzi” îl proclama pur și simplu „trădător”, față de carel „masa cumințe a poporului” trebuie să ia poziție, să i *desavueze* adică și nici la un caz să nu ia solidaritate cu el.

Se înțelege că organele săsești nu pot să lase fără răspuns scrisetele lui Apponyi.

Presa maghiară, sub titlul *patriotismul Sașilor*, și înregistrează un pasaj din „*Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt*”, care în numărul său dela 29 zice:

„Sașii resping ori-ce federalism. Sașii stau pe baza națiunii maghiare politice unitare și se tem numai de tendințele de unificare a limbii. Intre Sași nu sunt dușmani ai patriei. Ci în lumina aceasta apar numai cei

care în contra primejdiei adevărate ori închipuită se apără cu prea mare patimă. A-i desarma pe aceștia ar fi o nedreptate. E însă la loc a-i face atenție să fie liniștiți, moderați și să înconjure fapte caror s'ar putea da o interpretare greșită.

Cel mai moderat ziar săsesesc deci respinge invitarea sirenei politice naționale maghiare. . . Tinerii Sași, „verzii”, cum li-se zice, nu vor fi des-avuați de bătrâni și cu atât mai puțin de obștea, de poporul dela sate. Nobilul conte zadarnic și-a instruat lira. Intre Sași nu găsește public.

Un lucru tot s'a ajuns. Dacă Ungurii nu mai avut adică vre-o îndoială asupra solidarității diferitelor naționalități, cări „națiunea politica unitară maghiară” n'o înțeleg ca să se laspe de limba, religia și obiceiurile lor, apoi chiar cuvintele de mai sus ale Sașilor patrioți sunt un memento. . . Cât sunt de timizi în a exprima ceea ce cugeta, cei dela organul sibiian o spun: ne temem numai de tendințele de unificare a — limbii, va să zică de staruințele ce depun diferitele asociațiuni, guvernul și întreaga societate soviniștă pentru a-i maghiarisa și pe Sași, d'opotriva cu celelalte naționalități.

Doar nu mai departe decât alaltăeri, un ziar din Budapesta țipa în gura mare că ce obraznicie este aceasta: în Brașov și Sibiu sunt mai multe firme — săsești! . . .

Că Sașii nu sunt pentru federalism, asta-i puțină măngăiere pentru Unguri. Pentru-că atunci, când curenții se va fi pornit în sensul cum recunoaște chiar Dr. Czirbusz că e drept să se pornească, nu vor fi nici Sașii destul de tari pentru a-i opri pe loc.

Și peste tot, credem că dacă în trecut nu s'au lasat ademniți Sașii de concesiuni ce li-s'a făcut ori li-s'a pus în perspectivă, cu atât mai puțin se vor lasa ademniți de frumosul bariton al contelui Apponyi. Pentru-că este învederat: nobilul conte le cere

și el nu numai credința legilor și dragoste pentru patrie, ci jertfirea individualității etnice pe altarul șovinismului intolerant.

Apponyi știe el foarte bine, că nu le poate trece Sașilor prin gând să graviteze spre — Germania. Dacă, cu toate acestea-i acuza, este ca să-i terorizeze și să poată amenința cu puterea de stat.

Amenințările Sașii, nu ne indoim, vor răspunde nu numai cu — articole de jurnal, ci prin fapte: adunându-se tot cu mai multă forță în giurul celor de cari prin șirete apucături conducătorii politice de stat ar voi să-i desfacă. **Leandru.**

Clerul României și Țarul. „*Budapesti Hirlep*” dela 30 Decembrie publică un articol în care scrie:

„Cu prilejul zilei Sale onomastice, la 20 Dec., prelații României din Iași au trimis Țarului o telegramă. Acesta e primul cas că clerul României felicită pe Țar. . . Textul telegramei se ține în mare secret. . . Pentru guvernul României, se înțelege, întreaga această demonstrație panslavistă a făcut o neplăcută surprindere. . .

Și așa mai departe, o poveste întreaga.

Noi credem că ziarul budapestan a fost păcălit! Întâiu de toate în Iași e un singur prelat: mitropolitul! Nici acesta nu e însă — panslav, și cu atât mai puțin capabil să facă guvernului surprinderti neplăcute și să facă prin subalternii set propagandă — panslavă.

Momente istorice.

Cu privilegiul discuției asupra răspunsului la Mesagiul regal, precum și a propunerii d-lui Ferichidi, președinte al Camerii române, de a se ridica un monument eroilor căzuți la Plezna, dl. D. A. Sturdza, primul ministru, în ședința

dela 30 Noembrie v. a Camerii a rostit următoarea vorbire:

Di Dim. Sturdza președinte e consiliului: D-lor deputați, multe chestuni s'au agitat în cursul desbaterilor răspunsului la Mesagiul Tronului; eu cred însă că, dela început și fără întrerupere, s'a dovedit că noi toți am stat și stăm sub semnul zilei de 28 Noembrie, că noi toți am stat și stăm sub parola „Plevna”, sub amintirea acelor fapte a căror mărime va crește necontenit cu timpul ce ne depărtează de istăvurile obținute de ostirea română pe pământul de dăcuio de Dunăre. (Aplause).

Dal stăm asăzi încă cu toți sub emoțiunea caldă cuvântării a președintelui acestei adunări, care a însușit nu numai majoritatea, dar și minoritatea, și a produs un vot unanim al reprezentanților țării, manifestățiune rară dar înățătoare pentru simțimintele patriotice ce cuprind națiunea. (Aplause).

Stând cu toți sub parola „Plevna”, nu mă pot despărți nici eu de dăcuia, și veți admite să expun, în scurt, semnificarea acestor parole, pentru ca să ajung la partea practică a vorbirii mele.

Legislatorii, guvernele, trebuie să fie înasite de toate omenii practice și să nu se tufunde în teorii nebuloase: îndreptarea gândurilor noastre asupra faptelor unei națiuni ne conduce a șterne mai cu siguranță rostul mersului ei în trecut și viitor.

Di președinte al Adunării a vorbit desore trecutului nostru, despre acele timpuri cari au umplut o mare parte a secolului al 19 lea; de timpurile turburate când eram încetușăți, striviți și umiliți, când de obia vegetam; de timpurile în cari eram aproape necunoscute de lumea cea mare și în cari adese ori am fost puși înainte ca obiect de compunșuni. Și aceasta nu numai la începutul veacului al 19 lea, ci și după-că am trecut peste jămătatea lui (Aplause).

Posițiune politică nu avem; pozițiune culturală nu avem. Viitorul ni-se părea închis și adesea ori bătrâni nostri se uita la cer să vadă vre-on semn apse bine.

Ear astăzi, ce diferență între acele timpuri și cele actuale! Situațiunea este cu totul schimbată; și schimbarea și-a căpatat sancțiunea definitivă în ziua de 28 Noembrie 1877, pentru că atunci s'a vădit în fața lumii. (Aplause).

Pentru a ajunge la acea zi, a fost, era natural, o pregătire mare, și a fost o muncă extra ordinară.

Dar tocmai pentru-că la acea muncă și la această pregătire a luat națiunea în-

Din pătenile mele de „profesor”.

I. — Ași dori dară să dat fetelor mele lecții de limba franceză.

— Brr! murmură în mine „viitorul soț”. Ce naibă mai au femeile lipsă de mai multe limbi, când și una ni-e deja prea multă?

Instructorul de profesie însă, profesorul viitor se închină adnc, descrie cu partea de sus a trupului un arc de 45°, și zise cu glas înalt, și plin de curiozitate:

— Al toată dreptatea! Limba franceză e una dintre limbile mai frumoase, și omul numai câștiga poate însușird-și-o. Mai ales pe buze de dame sună atât de dulce! (Da, da. Mai ales însă dacă o știu! glosa în rone „viitorul soț”). Eu nici nu mi pot închipui o damă cultă, care să nu vorbască decât o singură limbă. . . Și apoi e lucru notoric, că damele au o deosebită înclinare spre limbi, și le învață cu cea mai mare ușurință. . .

În tenorul asta am mai vorbit câteva clipe cu o elocvență, de care m'ași fi mirat și eu, dacă n'ași fi simțit în pungă „anticipația pe două luni”.

Încă în ziua aceea am început. Elevele mele erau fetele unui advocat de ungar și nu știa decât ungurește. În împrejurare așa mi pusese nădejdea mea mai mare, și anume din motivul, că

eu vorbiam ungurește de tot slab, și așa nevoit să mă exprim mai mult franțuzește, elevele mele — gândiam în mine, — se vor obișnui cu sunetele limbii franceze.

Era tocmai să spun câteva cuvinte de introducere, să ne înțelegem în privința gramaticel, când eleva mea mai mare. (Intre paranteze amintesc că cea mai mică avea 15 ani) repet, voiam să spun ceva despre gramaticel, când eleva mea mai mare mă întrerupe:

— Te rog spune-mi cum se numesc franțuzește — „ilustratele”? . .

— „Cartes postales illustrees”, sau nu mai „cartes illustrees”, — răspunsul o leacă cam desconcertat.

În ziua aceea n'a mai fost chip și modru să aduc vorba din nou la limba franceză.

La sfârșitul săptămânii cu toate aceste am ajuns în urmă să ne înțelegem în privința gramaticel, pe baza căreia aveam să învățăm; am ales o gramatică germană.

— Him! gândiam în mine, o să sjungem departe. Ele nu știu nici nemțește, eu nu știu ungurește. . . Ci-o mai fi și din asta?!

Apoi am început. Acest „apoi” era pe la mijlocul săptămânii a treia. O, și cât necăz am mai avut să le aduc la priceperea, că topica limbii franceze se deosebește mult de topica limbii maghiare. Trebuia să le dau propozițiile de tradus cam în forma: „*Van önmek az én lovamat fából, vagy azt én szomszédomnak-ét?*”

Ele sau pufnau de ris, sau le traduceau corect și nu înțelegeau nimic. Dar nici nu învățau. . . hta! cum să zic, nici nu învățau „mult”. . . În luna a doua încă chiar și pe „*j'aime*”, eu iubesc, li conjugau fals, cum de altminteri rar găsești femeie, care și în praxă să nu mestece în conjugarea lui ceva ton fals, disarmonic. . .

Mă necăjam, eram aspru, mă uitam de după ochielari moros ca un moșneag de 70 de ani, și totul era însădar. . .

După o activitate profesorală de cinciluni mi-am dat apof abdicerea. Afaceri urgente mă cheamau acasă și nu știam de voi mai revevi. Le-am mulțumit dară elevelor pentru atenția de care învedniciseră explicările mele, pentru sârlul și strigăința răză. (În gând am substras de două ori cuvântul „*rară*”) și am plecat, după ce dasem în decurs de cinciluni lecții de franceză fără nici un rezultat. Adică stați! Cum fără rezultat?

Sfârșisem afacerile urgente peste așteptare de iute și la o săptămână eram relictors.

Înt'o zi mă întâlnesc apoi cu un prietin pe care nu-l văzusem de vre-o 6 luni. Eram în societatea unui coleg ungar și vorbiam ungurește.

— Bine, dar tu pe unde ai umblat în vremea asta? — mă întrebă acest prietin.

— Eu? Nicăiri. De ce întrebă?

— Dar bre! omule, vorbești ungurește ca un Ungur neaș. Cum ai învățat limba asta grea în așa scurtă vreme?

— De, am. . . am. . . dat lecții de franceză la niște domnișoare de Unguri! — i-am răspuns încurcat.

II.

R-numele meu de profesor de limbă începu a se lăși prin orașul satreg. Imi merseră vestea, că pe fetele unui advocat (elevele de sus) în 3 luni așa le învățasem franțuzește, încât convenind odată cu un Francez, acela le țina de patriote. Nu știu. . . poatel. . . Fapt e că și azi ne salutăm tot cu „*bon-jour*” . . .

Peste vară dam lecții din latină și matematică nepotului unui canonic. Înt'o zi, când veniam dela oră, mă întâlnesc cu un coleg.

— Bine, că te vâi! — imi zise numai decât.

— Știu o domnișoară, care ar dori să învețe românește. E fată de român dar trăind mereu între străini nu știe bine românește. Et, ce zici? Să te recomand de instructor?

În loc de răspuns l'am luat de braț și l'am condus în berăria mai apropiată, unde i am plătit două pahare de bere, doi covrigi sărați, o părechie de cărnăși de Viena și — Dar astea nu se țin de chestie.

Ravin la obiect.

Eleva mea nouă era fata unui medic. Când m'am prezentat să ținem întâi lecție, eleva mea gedea la pian și cânta o piesă frumoasă, cum am înțeles mai târziu — compoziție proprie.

treagă o parte conștientă, constantă și, când ora a cerut, energică, tocmai de aceea și rezultatul, ziua de 28 Noembrie, are pentru noi în prezent și va pastra pentru noi în viitor o mare însemnătate. (Aplause).

În o bună jumătate a secolului trecut găseam în mijlocul unei mari întințimi. Nu se cere țară, ca se cere popor care să și mai vece rostul înainte, eram dinaintea unei mari prăpăști.

În mijlocul acestui întințec care ne prindea, o rază de lumină s'a ivit, întregitoare ca lumina fulgerului în mijlocul nopții celei mai adânci: Anul 1821.

Atunci s'a văzut, pentru cei ce voiau să priceapă, că nu suntem străduși cu deosebire, și că viu și viabil este încă poporul român.

De atunci am pășit înainte și am strădat prin toate dificultățile interne și externe. Din an în an, virtutea reinviată a neamului și-a făcut calea ei, și a crescut cu mărimea împrejurărilor, până ce Românii au ajuns dinaintea Plevnei cu Regele Carol având comanda supremă a oștilor aliate ruso-române.

Atunci a răsunat un fapt, care în trecutul nostru nu se mai văzuse: Participarea noastră activă la deslegarea unei mari chestiuni europene. (Aplause).

Acest mare fapt își poartă de aci înainte consecințele sale. Stăm și noi, țeară mică și popor mic, la loc în vedere, cu acțiunea noastră cumplită, în mijlocul celorlalte popoare și State.

De aci înainte, când călătorii va trece prin Capitala regatului, va vedea două monumente reprezentând începuturile și întemeierea Erei noi a țării și regenerării României. (Aplause).

Întâiul monument este cel din Dealul Spierei, unde un ostaș român, rănit de moarte în apărarea țării, e susținut cu mâna puternică de Victoria care, cu sunetul trâmbiței, anunță lumii că s'a redescoperit neamul românesc. (Aplause prelungite).

Și, în curând, în altă parte a Capitalei se va vedea un al doilea monument, care a căpătat trup înalt și în luptele din jurul Plevnei, sărbătorite după un pătrar de secol, dincoace și dincolo de Dunare, cu simțuri patriotice înălțătoare. (Aplause vii).

Dar de ce numele acesta de Plevna are azi un reșonant atât de tare pentru noi — ei, nume necunoscut în istoria neamurilor, nume al unui oraș în afară de patria noastră? De ce la acest nume, ori-ce suflare românească e cuprinsă de un fior de înălțare? De ce acest cuvânt a devenit o parolă a acțiunii noastre, a vieții noastre? Cred că este bine să examinăm puțin acest lucru, să ne dăm bine seamă de el.

Dacă ne întoarcem privirile asupra trecutului nostru cel mai depărtat, începând cu fundarea principatelor, întimpăm foarte multe fapte glorioase, foarte multe fapte strălucite. Toate aceste fapte însă erau înțeleptate spre singurul țel al apărării noastre strămoșești; căci, din timpuri străvechi, noi avem privilegiul să avem mulți inimi, să să trebuiască să ne războim necontenit și să luptăm zilnic de existență. Secolii întregi stăm în fața, nu numai a unui in-

mic, ci a mai multora, și când unul era ostent și slăbit, altul în locul lui și astfel ei se reînnoiau. Eroii noștri spre acești inimi numeroși necontenit priveau, necontenit cu ei luptau. S'a întâmpiat că, prin acele crâncene lupte de existență proprie, se atingeau cinstiri cari ieșeau din cercul apărării moșiei strămoșești; însă, niciodată nu am eșit din strămoșești și nevoia noastră proprie. Ce dovadă mai mare despre aceasta se poate da decât următoarele două fapte: Ghoriosul Ștefan Vodă, — cel mare și sfânt, după-cum îi zice istoria, — care s'a războit zece ani cu mulțime mare de inimi creștini și păgâni, purtând asupra lor multe victorii strălucite, pe patul de moarte sfătuia pe fiul său Bogdan să închine țeara Turcilor, dacă nu voia să se fie de tot pierdută. Ear Mihail Viteazul, care a înfrânt pe vrăjmași în atâtea bătălii sângeroase, s'a sfârșit în țeară străină de mâna ucigătoare.

Întâiul fapt, prin care noi am eșit din acest cerc îngust, a fost războiul Independenței. Întâia victorie, care am căpătat-o în această nouă situație, a fost un șir de victorii strălucite, sigilate la 28 Noembrie 1877 prin luarea Plevnei. (Aplause).

De ce acest fapt, această victorie, răsună înainte altor fapte, alte victorii? Pentru că a fost nu numai un fapt ostășesc mare al nostru, ci un fapt ostășesc obținut umăr la umăr alături cu armata unei puternice împărății, cu o armată care căpătase lauri de glorie neperitoare, nu numai în istoria ei națională, ci și în istoria mare a lumii; pentru că uniți cu această armată într'un singur mănunchiu, victoria ei a devenit a noastră și victoria noastră a ei, și astfel numele nostru a început a străluci în lume. (Aplause).

Întâiași dată în istoria noastră națională, gloria ostașilor români a fost egală cu gloria oastei unei mari împărății. Întâiași dată, dintr'o victorie, din gloria ostașilor noștri, s'a revărsat asupra poziției patriei un rezultat mare, acela că s'a devenit un factor important în deslegarea chestiunilor cari privesc situații europene. (Aplause).

S'a făcut o schimbare mare, radicală în Orient, nu fără știrea noastră, nu fără concursul nostru efectiv și important. (Aplause).

Dovadă despre aceasta e că, după douăzeci-și-cinci de ani, poporul Bulgar și a adus aminte că și noi am dat ajutor, și încă ajutor puternic, la fundarea Statului lor. Când Regele Carol a pășit pe pământul Bulgariei, a fost o exploziune de recunoștință care ne-a mișcat adânc pe toți. (Aplause). (Va urma).

DIN ROMÂNIA.

Congresul agricol. Sâmbătă s'a deschis la Atena, primul congres agricol, sub președenția dlui Ștefan Greceanu.

D-sa salută congresul mulțumind agricultorilor că au venit în număr așa de mare.

Face istoricul agriculturii noastre și arată scopul principal al înființării societății agrare.

Se pregătea pentru examen și într'o zi mă rugă să-l ajut nițel la o temă din limba germană. I am ajutat, firește, cu plăcere. M'a isbit îndată cu ce ușurință înțelege explicațiile mele.

Peste câte-va zile țineam deja ora întâi.

O cunoșteam de mult, de vr'o doi ani, dar în curând m'am convins că mi-s'a părut numai că o cunosc... Pronunța cuvintele germane cu un accent străin dulce așa că de multe-ori o făceam să repete o frază de două sau chiar de mai multe-ori, numai să am plăcerea să-l aud glasul.

Făcusem deja progrese mari; știa deja conversa destul de bine, când într'o zi o duseră acasă la sat, căci în oraș fusese numai la niște rudenii. Și asta tocmai pe când descoperisem că cea mai frumoasă gramatică pentru un tinăr sunt doi ochi frumoși.

Ei, dar așa l'adaș n'ai noroc... Adică stai, nu mă pot plânge că n'am avut noroc.

Nu demult am avut afaceri prin provincie și calea mă duse și prin părțile unde locuia eleva mea.

— Haid' zisei în gând, haid' să vedem ce-mă mai face eleva.

Când am deschis porțile, sora sa venia tocmai din grădină, în mână cu zarzavaturile. La vederea mea, de surprindere era să le scape. Încă din ușa grădinii îmi strigă eleva pe nume.

Era în pridvor. Când am ajuns în fața ei, îmi deschise brațele și — căzu în gura-mă nepotului ei, în societatea căruia ve-

vorbește de pădurile și moșiile statului și cere legi protectoare pentru agricultură.

Spune că moșnenii și răzeșii posedă moșii mari vechi, deținându-le în mod colectiv.

Vorbește de nesiguranța comerțului agricol și spune că băncile agricole n'au dat rezultatele și foloasele dorite.

Termină spunând că are credința, că rezoluțiile ce se vor lua în acest congres vor exprima adevăratele nevoi ale agriculturii românești.

Declară deschis primul congres agricol român.

În urmă la cuvântul dl profesor veterinar Filip, și desvoită o interesantă conferință asupra îmbunătățirii rasei vitelor.

Dl Al. Ciurcu, fost deputat, arată cât a luptat pentru un congres agricol și spune că se simte fericit că și-a văzut visul împlinit.

Dl Poenaru medic veterinar face mai multe propuneri referitoare la îmbunătățirea animalelor în legătură cu chestiunile de ordine veterinară.

Dl major Negulescu, medic veterinar, vorbește despre remonță.

Sedința se ridică la orele 12 jum.

Sedința de după amiază se deschide la orele 3. Dl Greceanu dă citire telegrammei pe care a adresat-o M. S. Regelui.

Dl inginer Ion Petrescu, dă citire memoriului societății agrare adresate dlui ministru de domenii, prin care se cere ca să nu se încurajeze industria în detrimentul agriculturii.

Dl Comșa spune că acest raport, reprezintă părerea în unanimitate a membrilor societății agrare.

Dl inginer Toroceanu, dă citire unui studiu asupra înființării casei rurale.

Dl Geblescu vorbește asupra repercușiunilor drepturilor vamale.

Maî vorbesc dl Lăcusteanu și Al. Săulescu.

Sedința se ridică la orele 6.

Duminecă, congresul a discutat de dimineață următoarele chestii: Legile pentru încurajarea agriculturii și în special înființarea poliției rurale.

Higiena. Reducerea numărului de sărbători la sate.

După amiază s'a discutat chestia protecției agriculturii și a industriilor agricole.

Transporturile pe căile ferate și cele maritime.

Docurile. Lună a fost ultima zi a congresului.

nisem. Nu se putea în deajuns mira, că mă vede în sătulețul acela mic, și în mirarea ei îmi săruta nepotul, și-l desmierda cu cele mai dragi vorbe.

Și asta a ținut ziua întregă.

Sara — singur cu nepotul ei, — priviam gânditor la steaua strălucitoare.

— La ce te gândești așa adânc? — mă întrebă.

— M'am rugat lui Dumnezeu pentru tine.

— Pentru mine? — Îmi zise surprins.

— Da.

— Și e permis să te întreb ce mi-ai dorit?

— M'am rugat lui Dumnezeu ca la cea mai apropiată venire a noastră, mătușă-ta să se mire și bucure odată și de venirea ta. M'a privit nedumerit. Nu m'a înțeles.

Ei, cum m'ar fi și putut înțelege! Nu studiasem doară niciodată din gramatică, în care începusem a studia eu.

L. Scoopul.

MAXIME.

Cât timp vei număra mulți prieteni; dar când timpurile se vor înora, vei rămânea de sigur singur. Ovidiu.

Răsunarea este un soi de dreptate sălbatică. Racoc.

Din străinătate.

Ziarul prusian „Le Temps“ publică următoarele:

Constantinopol. — Se pretinde că ambasadorul Angliei a propus sultanului de a da Macedoniei un guvernator general ci de a numi în acest post pe Alexandru Karatheodosi-pașa, care e creștin și care a fost unul din delegații Turci la congresul din Berlin.

Sultanul a obiectat vîrsta înaintată a lui Karatheodori, dar a promis de a-l numi membru în comisia reformelor, presidată de Ferid-pașa.

Succesiunea Zappa. Advocații societății Olimpiceilor și acei ai moștenitor și-au terminat pledoariile.

Sâmbătă a vorbit dl Mitilineu din partea dlui Cornea și în urmă dl procuror Ionescu-Dolj.

D-sa a susținut cererea de punerea în posesie făcută de societatea Olimpiceilor ca fiind persoană morală juridică de a primi legate la noi în țeară.

Această societate a fost recunoscută la noi în țeară în mod legal ca persoană morală prin decret. Nici un text formal de lege nu se prevede ca societățile morale să fie recunoscute printr'o lege specială.

Cere tribunalului să admită cererea făcută de această societate.

Tribunalul a amănat pronunțarea sentinței pentru ziua de 19 Dec. curent.

Romanul prințesei Luisa.

Colaboratorul ziarului „Echo de Paris“ a intervievat pe Giron, care între altele a mai spus și următoarele:

„Un reprezentant al unui ziar din America a făcut tocmai acum pe cale telefonică prințesa Luisa ofertă de 1500 franci pentru un manuscris de 20 mii de cuvinte. Prințesa până acum n'a primit numai pe redactorul ziarului „Sächsisches Journal“ care s'a arătat bun față de dînsa. Englezii curioși meru cer să fie primiți. În primele zile credeam că suntem pas de pas urmăriți de detectivi. Așa a și fost, acum însă numai bravul Arthur Schwarz, șeful detectivilor regelui, mănucă, bea și doarme cu noi sub un acoperământ și așteaptă cu impaciunță să părăsim orașul să ne poată deține. Dar prefectul poliției din Geneva e cu noi și ni-a spus:

„Nu mergeți de aici, că noi vă apărăm. Ne primim în fiecare zi și cumșăram una-alta, ear' seara mergem în teatru. Oamenii se uită la noi, dar de aceea nu suntem supărați.

Între Curtea austriacă și Vatican se urmează pertractări în chestia nimicirii căsătoriei prințesei. Copilul care se va naște nu este al moștenitorului de tron, în înțelesul legii însă este tot al lui. Și în cazul că nu vor nimici căsătoria, rămânem împreună și nu ne mișcăm din Geneva, pentru că avocatul nostru ne-a spus că aici suntem în siguranță, nefiind în Geneva desfacerea căsătoriei un fapt de pedeștit. Un singur lucru ne neliniștește. Prințesa cu privilegiul căsătoriei sale și-a luat cu sine bijuteriile în valoare de 400 mii coroane. Ziarele germane o acuză că ar fi furat diamantele coroanei saxonice, aceasta însă e minciună. Temându-ne că bijuteriile le-ar putea fura dela noi, le am trimis fratelui meu care trăiește în Bruxelles, să le depună la „Credit Lyonnais“. Fratelui meu, care știe cu ce e acuzată prințesa, i-a fost frică că vor deține pentru găzduirea de lucruri rate, n'a primit deci pachetul și acum nu știm ce s'a întâmpiat cu el.“

Prințepile Leopold Ferdinand în 29 Decembrie a primit de nou pe colaboratorul ziarului „Matin“ căruia i-a spus următoarele:

„Ziarele germane mă fac politic temerar și om esaltat, mă acuză de rebel social și zic că prin purtarea mea de condamnă mi am compromis familia. Spune-le că toate acestea nu sunt adevărate. În tot decursul carierei mele militare numai odată am fost pedeștit pentru o nimică toată cu arest de odoie, eram pe atunci numai cadet. Nu sunt nici politic, nici socialist și nici altceva, mai mult de aceea mă pot acuză că iubesc poporul și că convin mai bucuros

M'a impus din momentul întâi. Știa nemțește și ungurește bine, eram dară convins că ușor îmi va însuși și limba română.

Eleva mele de mai înainte luasera lucrul prea ușor; credeau că dacă al profesor nu-l pe voie să mai și înveți. Ele fuseseră totdeauna aburduțnice, eu serios. Acum eram ambii serioși.

Ne-am înțeles să purcedem pe bisă unei gramatice germane. Am comandat una, dar în curând m'am convins că metoda lui mai în gramatica asta e nepractică.

De mult mă purtasem deja cu gândul să-mi validez experiențele câștigate ca profesor de limbă, și într'o zi m'am pus de am schițat pe scurt un nou metod. La oră apoi puneam metoda la probă și încercam să descoper defectele lui, ca să le pot îndrepta.

În decursul celor trei luni, citi au ținut vacanțele de vară, am ajuns să scries gramatica după metoda mea, un op voluminos, ce aveam de gând să l vînd cutărui librar-editor.

Și rezultatul?

Eleva mea la începerea anului școlar fu primită într'un institut de fete, ear eu mai zilele trecute numai cu partea aceea a gramaticii, care trata despre verbe, mi-am încălțit două zile odaia...

III.

Eleva mea din urmă mi-a fost eleva mai dragă, și mi-a fost mai puțină vreme elevă.

oameni de rang mai inferior decât cu oameni de poziții înalte. Mi-am spus întotdeauna opinia mea pe față și pentru aceasta sunt supărat pe mine. Dar mie de aceasta mi s-a spus. Imperatul Francisc Iosif a scris înainte de aceasta cu câte va următoarele: 1. M'a șters dintre cava și Lanet de aur și mi-a sistat spanajul 40 000 coroane. 2. M'a concediat din naț. 3. Mă oprește ca vre-odată să mă duc în Austria. 4. Mi-a ordonat după o altă formă să-mi câștig dreptul de cetățenie în vre-un stat străin.

Aceste însemnează că domnitorul a avut la cunoștință abdicarea mea de rangul de duce. Cu atât mai bine. De toate acestea s-a bucurat foarte mult, pentru că mie să mai dădă nu vreau de Curte. Am scris tatălui meu, fiindcă bani abea mai am; de vrea să-mi ajute primesc bucurios, de nu mi-a dat bani, mă voi acomoda, după aceea am voi cânta un oficiu și apoi mă căsătoresc cu Vilhelmina Adamovici.

Ziaristul notează că V. Adamovici e mică de statură, tare brunetă și cu ochi albaștri. Cu un zimbet fermecător a probat declarația principelui și spunea că-l cunoaște deja de 6 ani și știe ce pasiune deșteptat în dînsul.

Fata sperază în viitor. Așa cred — ziaristul — că următoarea propoziție însă a fost o urechea principelui:

— Vilhelmina n'a fost nici-când căsătorită ori actriță, ci mulți o confundă cu ora ei; Vilhelmina numai din plăcere se cupă cu aria.

Pentru această declarație a mulțumit principelui și la vorbele jurnalistului că va pune această declarație în foaie a răspuns un compliment.

Turburări în Marocco.

Madrid, 29 Decembrie.

Se anunță din Tanger, că cele două divizii, care aparțin la armata sultanului, și au pornit contra moștenitorului de tron, au suferit o bătăie groznică. Inimicul cu o stratagemă isteasă, după-cum se vede, s'a retras la trupele Sultanului să înainteze până la Culig, deodată însă au atacat din toate părțile cu putere îngrozitoare. Au murit două mii de oameni și mulți au căzut prizonieri. Au perit mai multe tunuri și multă muniție. Soldații rămași în viață, s'au refugiat în Fez, unde era mare groază. Europeanii, care locuiau acolo, au luat-o la fugă. Dându-se de știre, Sultana a fost rechemat imediat. Consiliul de ministri a hotărât, să trimită trupe spre întărirea garnizoanei marine și a telegrafiat ambasadorii din Paris și Londra, să expereze o înțelegere.

Londra, 29 Decembrie.

Correspondentul lui „Times” care a adus călare prima știre despre bătăie ce a suferit-o sultanul a telegrafiat, că orașul Fez nu poate rezista multă vreme din cauza situației precum și a pregătirilor slabe. Locuitorii îl vor rămâne a sultanului credincioși numai până când acesta îi va putea apăra. Asediu de câte-va zile prevestește foamete. Prestigiul moștenitorului de tron crește meren. Triburile, care acum îl sunt credincioase sultanului, nu-i vor părăsi, dacă aceasta îi va putea păstra orașul. Și părțile dela Sud îl vor sprijini, dar în cazul acesta războiul civil e inevitabil. De fapt întreaga trupă a suferit bătăie, căci în Fez puțină miliție a rămas.

NOUTĂȚI.

ARAD, 31 Decembrie n. 1902.

Știre personală. Ilustritatea Sa dl vicar Vasile Mangra a sosit aseară în Arad. Ziarele maghiare fac tot felul de combinațiuni în gura lui sosirii distinsului nostru amic între noi. Nici nu trebuie poate să spunem, că nimic nu-i adevărat din câte scriu.

Convenția telegrafo-postală între Austro-Ungaria și România, va fi prelungită până la 1 Aprilie 1903.

Alegere. În cercul electoral vacant dela Titel a fost ales deputat cu 54 voturi liberalul Jovanovits Ivan, consilier de Curte, în contra altui liberal, tot sârb, Mitosavlevici Milan.

Osândirea lui Valasek. Ieri tribunalul din Nitra a rostit osânda în procesul lui Valasek deputatul slovac învinuit că a agitat în contra statului și națiunii maghiare.

Valasek a fost osândit la 3 luni temniță de stat și 300 cor. amendă.

Jurnalist osândit. Sunt aproape doi ani de când Halász Lajos, jurnalist în Oradea, reproducând un articol din „Magyar Szó”, a scris vehement multe de toate în contra lui Bartha Miklós. Acesta a pornit proces pentru calomnie și ofensă. Halász de șapte-ori a știut să se sustragă, sub diferite motive, până ce în cele din urmă Lunia trecută a trebuit să se înfațeze la pertractarea finală. Tribunalul din Cluj l-a și osândit la 8 luni temniță și 1000 coroane amendă.

Instalarea fișpanului din Torontal, Delimanic, în reședința Becicherecul-mare întâmplatic la 29 Dec. El a fost întâmpinat în trei limbi (ungurește, nemțește și sârbeste) și a răspuns tot în trei limbi, accentuând că va respecta drepturile naționalităților, va veghea ca toți să-și facă cinstit datoria.

Nou protopresbiter. În ședința plenară ținută luni Consistorul archid. din Sibiu a numit protopresbiter al tractului Mercuria pe candidatul Avram Păcurariu, paroh în Lancrem și fost administrator al tractului Dobra.

Șiretic. Am pus noi întrebarea, și I. P. S. Sa Mitropolitul Mășianu răspunde ziarului — „Független Magyarorszag”.

Etă ce citim adică în „Telegraful Român” de ieri:

„Desmintire. Față cu știrea dată de foaia dela Arad, și acum reproducă și de unele ziare maghiare din capitala țării, suntem autorizați a declara, că la Consistorul nostru archidieceșan nu s'a întâmplat nici o defraudare, despre ce a fost încunoștințată astăzi și redacțiunea ziarului „Független Magyarorszag” din Budapesta, trimițându-i-se următoarea telegramă:

Față cu știrea din numărul de ieri, în interesul adevărului bine-voit și a lua la cunoștință și rectifică, că la Consistorul gr.-or. din Sibiu nu sa întâmplat nici o defraudare. Dr. George Proca, secretar consistorial.

Dar nu așa, I. P. Sfinte părinte! Ziarul maghiar a putut să incurce lucrurile. Noi n'am zis însă că la Consistorul Archidieceșan s'a defraudat ci că un funcționar înalt al I. P. Sfintei Tale a fost prins cu mâna în ban publici.

Vă desminti care fie chiar dl Proca această aserțiune a noastră?

De altfel în acelaș număr „Telegraful Român” spune că „în locul devenit vacant prin abdicere” a fost ales membru „în direcția „Albinei” dl Eusebin E. Roșca.

Die secretar Proca: în locul cui s'a ales dl Roșca și cum a „devenit” vacanța? Auzim!

Partidul radical sârb a exclus din rândurile sale pe deputatul dietal Dr. Pavlovits Liubomir de oare-ce el în adunarea eparchială a Timișorei a lucrat și votat alături cu partizanii partidului liberal condus de Dr. Polyt.

„Aradi Közlöny”, organul de predicție al francmasonului Beles János, luând știre de adresa ministrului Wlassics către Consistorul din Arad, scrie un întreg articol și cere cu stăruință ca ministrul să fie „informați” și asupra catichizării române din

Arad, ca prin ordin să se introducă și în școlile maghiare din Arad catichizare maghiară pentru toți elevii români. Bine că nu cere limba maghiară și în catedră-Hunsea s'ar învoi și la asta, numai mitră să vadă!

Măglaș dosește. La arătarea și cererea deputaților sinodali Dumitru Negrean și Dr. Gavril Cosma Veneratul Consistor a ordonat cercetare în cauza purtării necuificabile a catechetului N. Diamandi din Beiuș, care, precum s'a scris în nr. 222 al acestui ziar, a avut temeritatea să demonstreze într'un local în contra superiorității sale bisericești, a vicarului episcopesc dela Oradea-mare. Pe când faimosul catechet declară în mod laconic în „Tribuna” dela Sibiu, că sunt „minciuni infame” cele publicate despre el în amintitul număr al „Trib. Pop.”, pe atunci luat la întrebare de comisarul consistorial investigator, de dl protopop Vasiliu Papp, nu are curajul să răspundă nimic, nici albă nici neagră, ci se roagă de protopop, ca să intervină la consistor pentru amânarea cercetării până ce se va pertracta la judecătoria cercuală procesul intentat de el Domnului V. Pap, candidat de avocat. Intocmai ca fratele său din Banat, Măglașul Bihorului se ascunde când o chemat să dea seamă de faptele sale urite și nesocotite. Inșușirea caracteristică a tuturor măglașilor este lașitatea și perversitatea. Crânceni eroi ai defăimărilor murdare, când îi stringi cu ușa — vorba Românilor — ei își fac coada colac, și o dosec... Rămâne constat, că despre lucrurile, pe cari în „Tribuna” le declară „minciuni infame”, catechetul Diamandi nu vrea să dea nici un răspuns Veneratului său Consistor, ci cu un copilăresc șiretic cere amânarea interogatorului. Dar lucrul e firesc, ca în „Tribuna” să fie timbrate de „minciuni” faptele adevărate; și că N. Diamandi despre acelaș lucru să se declare în zece feluri.

Memoria marelui episcop Samuel Vulcan a fost sărbătorită și în anul acesta cu pompa cuvenită de școalele române din Beiuș. Joi, în 25 Dec. n. după celebrarea serviciului divin și a parastasului pentru odihna sufletescă a fericitului arhieru întemeietor al gimnasiului mare gr.-cat. din Beiuș, s'a arangiat în spațioasa sală de gimnastică o frumoasă festivitate școlară, la care afară de tinerimea studioasă dela gimnasiu și dela școala civilă de fete, și de corpul profesoral, a asistat aproape toată inteligența română din oraș. A fost de față și Magn. Sa canonicul dela Oradea, Șarcadi.

Programul festivității a fost următorul:

1. Cuvântare festivă, rostită de prof. Camil Sălăgianu.
2. Acuma oara sună, de Musicescu, esec. de corul de copii.
3. Trei Doamne și toți trei, de Coșbuc, decl. de Ștefan Marcuș, cl. VIII g.
4. Coroana cufundată, de Boeniche, esec. de corul bărb.
5. A fehé asszony, decl. de A. Péreșyi, cl. VII g.
6. Der letzte Christ, decl. de Ioan E. Cuș, cl. VII. g.
7. La Romanesca, esec. de orchestra gimnas.
8. Rugămintea din urmă, de Coșbuc, decl. de Iuliu Dan, cl. VIII g.
9. Cornul și stejarul, de Musicescu, esec. de corul mixt gimnas.
10. Cuvânt de închidere, rostit de Fabiu Bontescu, cl. VIII. g.

Intregul program a fost executat cu precizie și cu multă plăcere ascultat. Discursul tinerului profesor C. Sălăgianu, precum și acela al inteligențului și simpatifului octavan F. Bontescu, au zăgrăvit impresiuni vii și-au sămăntor mândrie națională în sufletul auditorului. Studentii Marcuș și Dan au secerat de asemenea meritate aplause. Dar festivitatea a culminat de sigur în executarea drăguțelor

coruri, compoziții de artă adevărat românească ale măiestrului Musicescu. Domnul prof. de musică, I. Bușia primească asigurarea recunoștinții noastre pentru năsuințele sale de a ținea la un nivel înalt cultivarea muzicii și a cântărilor la gimnasiul român din Beiuș. Liv.

Spre știre. Dl Dr. Ludovic Csátó candidat de avocat în Sibiu, ne înștiințează că nu a concurat pentru postul de secretar al „Albinei”. Luăm act.

Familia Humbert a fost deja escortată la Paris și internată în temniță. Toți membrii familiei, afară de ginerele d nei Humbert, sunt foarte abătuti. D-șoara Eva Humbert a fost pusă în libertate. Un agent al Circuitului Barnum a oferit o sumă mare d-șoarei Eva, dacă ar primi să călătorească și să fie prezentată în societatea circuitului.

Elemente românești în limba maghiară. Pe lângă elemente românești destul de numeroase, câte s'au lovedit până acuma în limba maghiară, dl profesor Anton Horger dela școala reală din Brașov a descoperit încă două cuvinte, pe cari le publică în ultimul număr al revistei „Magyar Nyelvör”. Acest cuvinte sunt: furulya pe care îl derivă dela românescul furlu (dial. fluera, cuvânt care se găsește, după-cum spune dl Horger, și în dialectul Șvabilor din Banat și pe care Cihac în dicționarul său îl clasifică între cuvintele românești luate din limba maghiară). Al doilea cuvânt este sčenescul gyilok, care înseamnă boala de gât la cai, pe care dl Horger îl derivă din cuvântul românesc „glică”. Tot la acest cuvânt crede dl Horger că s'ar pute referi și cuvântul unguresc „torokgyik” (gyilk). — Aci relevăm, că dl Horger s'a mai ocupat și cu alte elemente românești în folclorul maghiar. Așa d. e. în fasc. 9 al revistei „Etnographia” arată, că legenda „Kömvies Kelemenre” a Sécuiilor, nu este alt-ceva, decât o împrumutare a legendei române tratată în „Mesterul Manole”. Această temă a tratat-o înaintea lui Sarudy György, care a urmărit legenda până la Români ear aici l'a copleșit preocupățiunea și în loc să recunoască cu sinceritate, care ar trebui să caracterizeze pe un cercetător, că dela Români a trecut la Sécui, i-a fost rușine s'o mărturisească aceasta, și a căutat un expedient de tranziție în mijlocirea sârbească și latinească (!)

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 30 Decembrie. Până azi la orele 4 cet doi ministri preșidenți nu au reușit să se înțeleagă asupra tranșacțiunii dintre Austria și Ungaria. Atât Szell cât și Körber au fost primiți în audiență mai lungă de M. Sa. Se menține știrea că o criză este inevitabilă.

Budapesta, 30 Decembrie. Semioficiosul „Magyar Nemzet”, scrie un articol foarte pesimist asupra situației.

Romanul prințesei Luisa. München 30 Dec. După informațiuni luate din cercurile aproape de curte, moștenitoarea de tron Luisa a trimis la Crăciun o scrisoare unui membru din familia regală a Saxoniei cu care este în bune relații, în care scrisoare își scusa fuga sa cu aceea, că i-a fost frică că o vor interna în casa de nebuni. Moștenitoarea descrie apoi în colorii vii durerea că trebuie să trăiască departe de copiii săi și roagă curtea de Bavaria să intervină la tatăl său și la Regele George ca în privința sorții sale viitoare să aibă liberă dispozițiune.

Bruxela, 30 Dec.

Giron a recăpătat astăzi dela oficiul vamal belgian bijuteriile prințesei Luisa.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

„Nădlăcană“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
NÄDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 - 73

Directiunea.

Abonați „Calicul“,

ziar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, care la 1 Ianuarie 1903 se va eda în broșuri lunare, în al XVI-lea an dela nașterea sa.

Abonamentul: Pentru Austro Ungaria pe an 6 co-
roane; pe 1/2 an 3 coroane; pentru
România și străinătate pe an 7 lei; pe 1/2 an 3-50 lei.

La 10 abonamente, unul să dă rabat.

Abonamentul se trimite la: Administrația „Calicului“
în Sibiu (Nagyszeben).

884 1-3

Administrația „Calicului“.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cine-i prieten felințelor fine și înghițiturilor bune
poftescă în
prăvălia de delicatose și de ale gurei și în buffetul
fabricatului de delicatose

Záray Géza

din Arad,

în casele din colțul **Calea Andrassy** și **stradei Salacz**,
unde se capătă:

1. *Din fabricatele proprii:* Vestiții cărnaței Záray proaspeți în fie-care zi, cărnețel pentru gulaș, cărnați proaspăt și uscat, cărtăboși, sângerete, caș din carne de porc, pariser, augsburger, mortadella, cărnați mozaic și extra, diferite galantine și pesmeți de carne, réci de carne și de pește, aspic, sau ceorți și maionese, limbă, șuncă de Praga și de Cașovia, slănină pârjolită și cărnoasă.

2. *Din depositul stabil:* Articlii de nutremânt potriviți sesoanelor, ciuperci, bureți, poame, unt, diferite cașuri, salamă, ficat de găscă, caviar de Orșova, ouă fierte și proaspete, pește, raci, carne de salbaciuni, galițe îngrășate, carne proaspătă, unsoare, muștar francez și unguresc, pepeni, castane, miere, cele mai diferite conserve de carne, pește și de poame, salată italiană și de hirincă, bulioane etc. etc.

Din beuturi: vinuri fine, șampanie, șeri, malaga, tămăioasă; rachiuuri: licheruri, cognac, rum, bere de sticlă, etc. etc.

3. *In buffet:* Măncări obișnuite și delicate din fabricate proprii și din deposit, în doze mici și mari dela 20 cr. până la 60 cr., d'asemeni beuturi cu păharul și cu sticla.

4. *De dus acasă:* Farfuri garnisite elegant cu cărnățării și cu pești, pentru prânzuri, ojină și cină, pentru joururi, zile onomastice și pentru ori-ce soiu de conveniri atât în Arad, cât și în provincă.

Comande din provincă se efectueșc prompt și grabnic.

Despre manauera curată a celor pregătite de mine, precum și despre cualitatea cea mai bună a materialului proaspăt pot cu inima liniștită să asigur pe mult stimati mei mușterii, pe cari îi rog ca și pe mai departe să-mi cerceteze prăvălia atât de călduros căutată. Nisuița supremă îmi va fi să merit încrederea onoratului public.

Záray Géza, Arad.

871 3-3

Calea Andrassy și strada Salacz (în colț.)

CRĂCIUNUL!

Marea prăvălie a lui Porter Vilmos

ARAD,

Szabadság-tér!

➔ In sala-și uriasă de 50 metri: ➔

care în țara întreagă a produs senzație mare.

Articli de jucării și de lux

Obiecte de cadou și

De suvenirii de Arad.

Favor de portret la țirg de 10 cor.

In secția deosebită:

Ghete,

Articli de modă pentru domni și dame,

De îmbrăcat

și de gospodărie.